

Budget 2020 – uppdrag att, utifrån förändringarna i den nationella arbetsmarknadspolitiken, föreslå hur stadens insatser för att få fler arbetslösa Malmöbor i arbete kan skärpas

Stadskontoret

Upprättad
Datum: 2022-12-17
Version: 1.0
Ansvarig: Gunnar Bergström
Förvaltning: Stadskontoret
Enhet: Samhällsplanering och etablering

Malmö stad

Innehållsförteckning

Budgetuppdrag	3
Inriktning.....	3
Uppdrag	3
Utveckling av arbetsmarknaden.....	3
Samverkan Malmö stad - Arbetsförmedlingen	4
Strategisk överenskommelse avseende samverkan mellan Arbetsförmedlingen i Malmö och Malmö stad	5
Samarbete inom större projekt.....	6
Nulägesbeskrivning.....	6
Arbetsmarknadsinsatser	6
Subventionerade anställningar inom Malmö stad	7
Vuxenenutbildningsinsatser	7
Slutsatser och förslag	9

Budgetuppdrag

Inriktning

I Malmö stads budget för 2020 anges under inriktning för utbildning och arbete följande: *Arbete, utbildning och företagande lägger grunden för den gemensamma välfärden och sammanhållningen. Därför är det viktigt att alla Malmöbor som kan också arbetar eller studerar. När staten inte tar sitt ansvar för arbetsmarknadspolitiken och Arbetsförmedlingen drar sig tillbaka måste staden på bred front skala upp sitt arbete för att förhindra att fler hamnar i arbetslöshet och långvarigt beroende av försörjningsstöd. Hela stadens organisation ska arbeta för att få fler Malmöbor i arbete eller i utbildningsinsatser som kan leda till arbete. Resurser anslås både kommuncentralt och till arbetsmarknads- och socialnämnden för att möta en annalkande lågkonjunktur.*

Uppdrag

Kommunstyrelsen gavs i Malmö stads budget för 2020 ett uppdrag att tillsammans med arbetsmarknads- och socialnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och servicenämnden att, utifrån förändringarna i den nationella arbetsmarknadspolitiken, föreslå hur stadens insatser för att få fler arbetslösa Malmöbor i arbete kan skärpas.

Vid inledningen av uppdraget har en gemensam dialog förts med representanter från stadskontoret (omvärlds- och näringslivsavdelningen och HR-avdelningen) Arbetsmarknadsavdelningen inom arbetsmarknads- och socialförvaltningen, vuxenutbildningen inom gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen samt Kommunteknik inom serviceförvaltningen.^[1]

Utveckling av arbetsmarknaden

Arbetslösheten i Malmö minskade mellan 2015 (15%) och 2019 och låg på 13,7% som andel av arbetskraft. Även sysselsättningen i Malmö ökade under dessa år i linje med ökningen i riket och storstäderna. Trots den positiva utvecklingen på arbetsmarknaden, var arbetslösheten fortfarande mycket högre i Malmö än i riket och övriga stora städer och skillnaderna mellan olika grupper, t.ex. mellan kvinnor och män, utrikes- och inrikes födda, ungdomar och övriga, var stora. Tre av fyra arbetssökande i Malmö tillhörde det som betecknas som utsatta grupper på arbetsmarknaden enligt arbetsförmedlingen (äldre än 55 år, personer med funktionshinder, personer som saknar gymnasial utbildning och födda utanför EU). En av tre arbetssökande i Malmö saknade gymnasial utbildning i en arbetsmarknad där gymnasial utbildning av många arbetsgivare anses som ett minikrav. Samtidigt skapades ett stort antal jobb i Malmö under dessa år och många arbetsgivare upplevde svårighet att rekrytera kvalificerad arbetskraft.

December 2019 började tillväxttakten att dämpas och en minskande andel gick till arbete eller studier bland inskrivna på arbetsförmedlingen. Men det är först med coronapandemin som bilden radikalt förändrades. Från en stadig minskning, ökade arbetslösheten i Malmö och låg på 15,7% som andel av arbetskraft oktober 2020 och antalet arbetslösa steg med ungefär 4 500 personer

^[1] I dilaogen deltog tidigare enhetschef Gunnar Bergström, STK, näringslivsconsult Siham Nasrou, STK, planeringssekreterare Erika Pettersson, STK, HR-specialist Christer Helin, STK, avdelningschef Marcus Eriksson, ASF, områdeschef vuxenutbildning Jonas Svensson, GVF, planeringssekreterare Magdalena Ludvigsson, SEF, samt strateg Lars Ahlström, SEF.

och låg på 26 847 personer oktober 2020. Arbetslösheten ökade för samtliga grupper oavsett utbildningsnivå, födelseland (inrikes/utrikes) eller ålder. Arbetslösheten är högst bland personer som saknar gymnasial utbildning.

Återhämtningen på arbetsmarknaden under hösten 2021 gick avsevärt mycket fortare än vad som prognostiserades tidigare. Arbetslösheten i Malmö var i december 2021 lägre än i februari 2020 innan effekterna av pandemin. Utvecklingen följde liknande mönster för samtliga grupper: unga kvinnor och män, utrikes födda samt 18-24 åringar.

Arbetslösheten i Malmö uppgick till 13,3 procent som andel av den registrerade arbetskraften i december 2021 jämfört med 16 procent ett år tidigare. Antalet arbetslösa Malmöbor uppgick sista veckan i december till 22 690 vilket är 4 917 färre jämfört med 2020 och 56 personer färre än 2019.

Arbetslösheten i Malmö är fortfarande hög i förhållande till nivån i Skåne (9,3 procent) och riket (7,2 procent).

Även långtidsarbetslösheten (12 månader eller mer) i Malmö minskade under andra halvåret 2021. I december 2021, var 11 687 personer långtidsarbetslösa vilket motsvarar 52 procent av de arbetslösa. Vid jämförelse mellan årets sista vecka 2019 är 2,6 procent fler kvinnor arbetslösa i Malmö 2021, medan antalet arbetslösa män har minskat med 2,6 procent.

Även ungdomsarbetslösheten i Malmö har sjunkit kraftigt. Sista veckan i december 2021 var 2 193 ungdomar i åldern 18-24 år arbetslösa, vilket är 707 färre än vid motsvarande tidpunkt 2020 och 99 färre än 2019.

I takt med att restriktioner gällande Covid-19 har lättats har efterfrågan på arbetskraft ökat under 2021. I Arbetsförmedlingens enkätundersökning med arbetsgivare under hösten 2021 är anställningsplanerna rekordstora inför 2022. Samtidigt har antalet nyanmälda lediga platser som anmälts till Arbetsförmedlingen ökat i hög omfattning under slutet på året.

Arbetsförmedlingen bedömer att antalet sysselsatta kommer att fortsätta öka fram till och med 2023, dock i en avtagande takt. I höstens 2021 enkätundersökning har bristtalen återigen ökat. Det är därför troligt att bristen på arbetskraft med efterfrågade kompetenser fortsätter att öka framöver, vilket riskerar att hålla tillbaka jobbtillväxten.

Samverkan Malmö stad - Arbetsförmedlingen

Inom arbetsmarknadsområdet har stadens samarbete med Arbetsförmedlingen det senaste året prioriterats och utvecklats och det råder stort samförstånd mellan staden och Arbetsförmedlingen om vikten av ett högt utvecklat samarbete. Enligt Arbetsmarknads- och socialförvaltningen har det under Arbetsförmedlingens pågående reformering tydligt visats sig att det utvecklade samarbete som finns kring insatser för malmöborna utgör ett särskilt gott exempel sett ur ett nationellt perspektiv.

Strategisk överenskommelse avseende samverkan mellan Arbetsförmedlingen i Malmö och Malmö stad

Det finns en strategisk överenskommelse avseende samverkan mellan Arbetsförmedlingen i Malmö och Malmö stad. Inom ramen för överenskommelsen kan Arbetsförmedlingen och Malmö stad samarbeta kring informationsutbyte, lokala behov samt möjliga sätt att organisera insatser och arbetsmarknadspolitisk verksamhet. Den strategiska överenskommelsen är det styrande dokument utifrån vilket samarbetet mellan Malmö stad och Arbetsförmedlingen definieras och utvecklas. Genom att Malmö stad och Arbetsförmedlingen samarbetar kring utvalda frågor förväntas fler positiva effekter för Malmöborna jämfört med om respektive part arbetar var för sig.

Den strategiska överenskommelsen har fem gemensamma målsättningar som årligen följs upp.

1. Antalet bristyrken i Malmö ska bli färre.
2. Andelen arbetslösa malmöbor som börjar arbeta eller studera ska öka jämfört med året innan.
3. Sysselsättningsgraden för Malmös nattbefolkning ska överstiga motsvarande procentuella förändring i riket.
4. Fler med försörjningsstöd ska bli självförsörjande genom arbete, studier eller annan försörjning jämfört med året innan.
5. Andelen av befolkningen 16-64 år som har förgymnasial utbildning som högsta avslutade utbildningsnivå ska minska jämfört med året innan.

Till den strategiska överenskommelsen finns kopplat flera lokala överenskommelser.

Lokal överenskommelse i Malmö gällande vissa nyanlända invandrare som omfattas av lag (2017:584) & förordning (2017:820) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

Målet med den lokala överenskommelsen är att underlätta och påskynda vissa nyanlända invandrades etablering i arbets- och samhällslivet. Insatserna ska ge de nyanlända förutsättningar för egenförsörjning och stärka deras aktiva deltagande i arbets- och samhällslivet. Den lokala överenskommelsen ska utveckla och bidra till en gemensam behovsbild och gemensam målsättning gällande insatser för att uppnå uppsatta mål.

Lokal överenskommelse om samverkan för malmöbor 30-64 år

Syftet med överenskommelsen är att genom samverkan förbättra kompetensförsörjningen och påskynda för de malmöbor i åldersgruppen 30-64 år som för sin etablering i arbetslivet bedöms ha behov av stöd och insatser från både Malmö stad och Arbetsförmedlingen.

Lokal överenskommelse om samverkan för unga malmöbor 16-29 år

Syftet med överenskommelsen är att genom samverkan förbättra kompetensförsörjningen och påskynda för de malmöbor i åldersgruppen 16-29 år som för sin etablering i arbetslivet bedöms ha behov av stöd och insatser från både Malmö stad och Arbetsförmedlingen.

Lokal överenskommelse om samverkan kring gemensamma insatser för malmöbor 16-64 år

Syftet med överenskommelsen är att genom samverkan förbättra kompetensförsörjningen och påskynda för de malmöbor i åldersgruppen 16-64 år som för sin etablering i arbetslivet bedöms ha behov av stöd och insatser från både Malmö stad och Arbetsförmedlingen. Målgrupp är även de arbetsgivare som har ett kompetensförsörjningsbehov inom ett bristyrke och/eller som vill samarbeta kring gemensamma insatser för att föra malmöbor i målgruppen till arbete eller studier.

Samarbete inom större projekt

Genom åren har staden och Arbetsförmedlingen samarbetat inom större projekt, ofta finansierade av Europeiska Socialfonden eller Europeiska Regionalfonden. Det senare kan exemplifieras med projektet *Etablera fler snabbare*, med flera delprojekt med goda resultat.

Malmökraften

Ett pågående stort samarbetsprojekt är Malmökraften 2.0. Det är ett projekt som ska underlätta för långtidsarbetslösa malmöbor som söker arbete. Målet är att ta fram ett arbetssätt för att samordna olika myndigheters insatser i vägen mot arbete och studier. Projektet är ett samarbete mellan Malmö stad, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och primärvården i Region Skåne.

Under projekttiden den 1 januari 2020 till den 31 december 2022 ska Malmökraften 2.0 ha erbjudit 5 600 arbetssökande malmöbor en samordnad planering med målet att 2 500 har fått jobb eller påbörjat reguljära studier. Projektet finansieras av Europeiska Socialfonden PO 2 samt Finsam i Malmö.

Samstart

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen ingår i arbetet med ESF-projektet *Samstart* i samarbete med Arbetsförmedlingen. Förvaltningen bidrar med personella resurser i projektet och ingår i såväl operativ verksamhet som lokal styrgrupp. Syftet med projektet är att utveckla modeller och strukturer som kan underlätta etableringen i arbetslivet för unga med funktionsnedsättning och unga i behov av samordnat stöd.

Nulägesbeskrivning

Stadens särskilda satsning på att få fler malmöbor i arbete, jobbpakten, har varit en del i att få fler arbetslösa malmöbor i arbete. Kommunstyrelsen samordnar jobbpaktsmedlen som används för en rad olika aktiviteter, till exempel stöd till insatser inom vuxenutbildning, arbetsmarknadsinsatser och genom insatser för att främja ett gott näringslivsklimat samt en ökad sysselsättning.

Arbetsmarknadsinsatser

Arbetsmarknadsavdelningen inom Arbetssmarknads och socialförvaltningen har lämnat en PM gällande budgetuppdraget. Avdelningen redovisar att resultatet till arbete och studier har successivt utvecklats i positiv riktning och ökade 2021 åter till de högsta nivåerna någonsin. 2021 avslutade förvaltningen 1 353 personer till arbete och studier. Nivåerna av positiva avslut från ekonomiskt bistånd präglas av samma utveckling och var 2021 på de högsta nivåer som kan ses i verksamhetssystemet.

Vidare redovisar Arbetsmarknadsavdelningen att förvaltningen inom satsningen +1 000 påbörjat ett utvecklingsarbete för att möjliggöra och optimera antalet övergångar från arbetsmarknadsanställning till reguljärt arbete. Förvaltningen har haft stort fokus på att fortsatt utveckla kontakter och samarbeten med näringslivet och rekryterande arbetsgivare. Inom samma område har samarbetet med Arbetsförmedlingen fokuserats, prioriterats och utvecklats och det råder stort samförstånd mellan staden och Arbetsförmedlingen om vikten av ett högt utvecklat samarbete.

Arbetsmarknadscoaching är det verktyg och metod som alla deltagare tar del av som en arbetsmarknadsinsats. Utifrån det individuella behovet kan deltagaren erhålla annan arbetsmarknadsinsats. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen utvecklar kontinuerligt nya insatser och aktiviteter utifrån identifierade behov.

Fokus på studier och samverkan med arbetsgivare, bl.a. genom rekryteringservice och utformning av jobbspår, bedöms fortsatt vara av stor vikt för att arbetsmarknads- och socialnämnden i samverkan med gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och Arbetsförmedlingen på bästa sätt ska skapa förutsättningar för självförsörjning och en tillgänglig arbetsmarknad för malmöborna.

Insatser inom serviceförvaltningen

Serviceförvaltningen erbjuder platser för arbetsmarknadsanställningar och praktikplatser. Detta görs genom enskilda individuella platser och gruppinsatser, typ särskilda arbetslag och patruller. Arbetsmarknadsinsatserna finns i alla förvaltningens olika avdelningar. Störst engagemang finns inom kometeknik, men även skolrestauranger och städservice.

Med utgångspunkt från budgetuppgiften föreslår serviceförvaltningen ett samarbete med arbetsmarknads- och socialförvaltningen och att tillsammans skapa ett arbetsintyg för deltagarna som ska innehålla dels vilka färdigheter och arbetsmoment deltagaren utfört under sin tid hos förvaltningen, men också hur väl vederbörande tagit till sig kunskaperna. Detta kan vara ett bra underlag för framtida rekrytering.

Subventionerade anställningar inom Malmö stad

Arbetsmarknadsavdelningen inom arbetsmarknads- och socialförvaltningen anställde och rustade 1 622 personer i kommunala arbetsmarknadsanställningar år 2021. Därutöver finns ett okänt antal kommunala arbetsmarknadsanställningar inom stadens olika förvaltningar. Uppgift saknas eftersom subventionerade former av anställning inte redovisas i Malmö stads personalregister. Arbetsmarknadsavdelningen kan redovisa sina anställningar då det är anställningar inom en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Detta innebär att anställningen är kopplad till en persons handlingsplan för att närma sig ett ordinarie arbete och anställningen är tidsbegränsad. Anställningarna är kopplad till gällande kollektivavtal samt ingår i någon av Arbetsförmedlingens stödformer och insatser.

Vuxenutbildningsinsatser

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har lämnat en rapport om de åtgärder som nämnden genomfört inom ramen för det aktuella uppdraget och nämndens grunduppdrag. Nämnden har inom ramen för det som är uppdraget fortsatt arbetet med att utveckla ytterligare studiealternativ där arbetsförberedande insatser och studier i olika former kombineras med praktik och anställning. Arbetet har även fortsatt för att utveckla samarbetet mellan vuxenutbildningens yrkesutbildningar och aktuell bransch.

Kombinationsutbildningar

Arbetet med att utveckla och utöka antalet platser inom kombinationsutbildningar fortsätter. Kombinationsutbildningar är utbildningar där eleven studerar yrkeskurser parallellt med studier i sfi eller svenska som andraspråk. Flera utbildningar inom yrkes-sfi har startat, däribland kallskänka och anläggningsarbete.

Utbildningsplikten

Utbildningsplikten är en verksamhet som efter en kraftig utökning under 2020 omfattar cirka 500 elever som via Arbetsförmedlingen hänvisas till sfi-studier. Inom ramen för detta samarbete har en utökad sammanhållen skoldag tagits fram där sfi-studierna kompletteras med orienteringskurser i digitalisering, språkstöd samt arbetslivsorientering. Ett studiespår och ett arbetsspår har skapats i syfte att möta målgruppens skilda behov. Tillsammans med Arbetsförmedlingen och arbetsmarknads- och socialförvaltningen görs olika kombinationsutbildningar, yrkes-sfi och arbetsmarknadsutbildningar tillgängliga för målgruppen.

Orienteringskurser

Inför 2020 planerades ett antal orienteringskurser inom vuxenutbildningen, det vill säga kurser som ska motsvara ett behov som inte går att möta upp i en nationell kurs. De planerade kurserna har dock försenats på grund av pandemin. Orienteringskurserna är av studieförberedande karaktär och målgruppen för dessa har i de flesta fall inte förutsättningar för att kunna genomföra kurser digitalt. De försenade orienteringskurserna har lett till ett minskat inflöde av elever till de planerade yrkespaketen inom ramen för jobbpakten.

Uppdragsutbildning

Under perioden har ett samarbete etablerats med hälsa, vård och omsorgsförvaltningen för att starta uppdragsutbildning för personal inom äldreården. Under hösten 2020 påbörjade 60 elever utbildningen. Satsningen är en del i det nationella äldreomsorgslyftet.

Stärkt samverkan inom vuxenutbildningen

Samarbetet mellan gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen och arbetsmarknads- och socialförvaltningen har vidare fördjupats genom regelbundna möten kring olika samarbetsfrågor. Samarbetet mellan förvaltningarna är också en integrerad del av samarbetet mellan Malmö stad och Arbetsförmedlingen som bedrivs och följs upp inom ramen för den strategiska överenskommelsen mellan Malmö stad och Arbetsförmedlingen (SÖK).

Det gemensamma arbetet med jobbspår har utvecklats genom att nya jobbspår har tagits fram i samverkan med olika branscher och antalet utbildningsplatser har ökat. Jobbspårens utbildningsdelar bedrivs både inom vuxenutbildningen och som arbetsmarknadsutbildningar genom Arbetsförmedlingen. Det pågår ett arbete med att utveckla ett jobbspår som förbereder för studier, vars syfte är att öka antalet deltagare som börjar studera på Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar och inom reguljär vuxenutbildning.

Det kommunala aktivitetsansvaret (KAA)

KAA-UngMalmö erbjuder ungdomar, i åldersgruppen 16–19 som varken arbetar eller studerar, stöd att återgå till studier eller hitta en annan meningsfull aktivitet för att skapa en hållbar utveckling och planering för framtiden. Andelen ungdomar som gått vidare till studier var högre under året 2020 jämfört med tidigare mätperioder. Detta bedöms bland annat vara ett resultat av det systematiska kvalitet och utvecklingsarbete som verksamheten bedrivit.

Slutsatser och förslag

Inom arbetsmarknads- och vuxenutbildningsområdet har stadens samarbete med Arbetsförmedlingen det senaste året prioriterats och utvecklats och det råder stort samförstånd mellan staden och Arbetsförmedlingen om vikten av ett högt utvecklat samarbete. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen betonar att det under Arbetsförmedlingens pågående reformering tydligt visast sig att det utvecklade samarbete som finns kring insatser för malmöborna utgör ett särskilt gott exempel sett ur ett nationellt perspektiv.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen redovisar att samarbetet mellan förvaltningen och arbetsmarknads- och socialförvaltningen har fördjupats och att samarbetet mellan förvaltningarna är också en integrerad del av samarbetet mellan Malmö stad och Arbetsförmedlingen som bedrivs och följs upp inom ramen för den strategiska överens-kommelsen mellan Malmö stad och Arbetsförmedlingen (SÖK).

Det samarbete som utvecklats har också givit resultat. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen redovisar att resultatet till arbete och studier har utvecklats i positiv riktning och ökade 2021 till de högsta nivåerna någonsin. 2021 avslutade förvaltningen 1 353 personer till arbete och studier. Antal kommunala arbetsmarknadsanställningar har ökat och arbetsmarknads- och socialförvaltningen har inom satsningen +1 000 påbörjat ett utvecklingsarbete för att möjliggöra och optimera antalet övergångar från arbetsmarknadsanställning till reguljärt arbete.

Åtgärder som kombinerar arbetsträning, tillfällig sysselsättning eller praktik med utbildning av något slag har visat sig effektiva för att personer som står långt från arbetsmarknaden ska hitta varaktig sysselsättning. Sådana åtgärder kan också tydligt inriktas mot att möta de arbetskraftsbehov som finns hos lokala privata och offentliga arbetsgivare.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen och gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen visar att utbildning och samverkan med

arbetsgivare och Arbetsförmedlingen genom bl.a. jobbspår är av stor vikt för att skapa förutsättningar för arbete och självförsörjning för arbetslösa malmöbor. Antalet utbildningsplatser har ökat och kan med fördel fortsätta öka och stärkas. Bl.a kan stadskontorets omvärlds- och näringslivsavdelning involveras mer i arbetet för att tillsammans med berörda förvaltningar utveckla samarbetet med näringslivet och rekryterande arbetsgivare.

Inom staden arbetar arbetsmarknads- och socialförvaltningen intensivt med att utveckla satsningen +1 000 för att möjliggöra och optimera antalet övergångar från arbetsmarknadsanställning till reguljärt arbete. Det är viktigt att alla förvaltningar inom staden samarbetar i denna satsning. Det är också önskvärt att fler arbetsmarknadsanställningar leder till arbete även utanför stadens organisation. Samtidigt är arbetsmarknadsanställningar en möjlighet för staden att tillgodose behovet av medarbete till bristyrken. Stadskontoret bedömer att satsningen + 1 000 är möjlig trots att Arbetsförmedlingen fr.o.m. januari 2022 inte fattar några nya beslut om extratjänster. Detta påverkar dock stadens kostnader för kommunala arbetsmarknadsanställningar då staten inte längre fullt ut ersätter staden för lönekostnaderna.

Stadskontoret bedömer att staden har en väl fungerande organisation avseende arbetsmarknadsinsatser och vuxenutbildning. Det finns ett väl utvecklat och fungerande samarbete med Arbetsförmedlingen som möjliggör att arbetsmarknads- och utbildningsinsatser kan utvecklas och anpassas dels till de arbetssökandes behov, dels utifrån organisationernas resurser och förutsättningar.

Stadskontoret förordar att rapporten avseende budgetuppdraget godkänns och att rapporten läggs till handlingarna.